

แนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2

Guidelines for Academic Administration of Educational Institutions in the Digital Era under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 2

อรรถพล เผ่ามานะเจริญ^{1*}, นันทิยา น้อยจันทร์²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย

Atthaphon Phaomanacharoen ^{1*}, Nuntiya Noichun ²

^{1,2}Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

✉: * s67561802033@ssru.ac.th

(*Author Corresponding Email)

Received: 04 May 2026; Revised: 18 May 2026; Accepted: 17 June 2026

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานแบ่งเป็น 2 ตอนคือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 2) การเสนอแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 มีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ 2.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มุ่งสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลและแพลตฟอร์มกลางที่ใช้งานได้จริง 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ปรับบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เน้นการเรียนรู้เชิงรุก 2.3 ด้านการวัดและประเมินผล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสะท้อนพัฒนาการรายบุคคลแบบทันทีทันใด เพื่อการประเมินเพื่อพัฒนา 2.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร เสริมสร้างขวัญกำลังใจและทักษะดิจิทัลเชิงลึกผ่านระบบบุงใจที่หลากหลาย 2.5 ด้านความเป็นผู้นำของ

ผู้บริหาร ต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุนและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อก้าวหน้านวัตกรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research were to (1) examine the current state of academic administration in the digital era under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 2, and (2) propose effective guidelines for academic administration in the digital era for these institutions. This study employed a mixed-methods research approach conducted in two phases. Phase 1 focused on investigating the existing conditions of academic administration, while Phase 2 aimed to develop appropriate and practical guidelines for academic administration in the digital era. The research instruments included questionnaires and semi-structured interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that (1) the overall state of academic administration in the digital era was at a high level. Furthermore, (2) the proposed guidelines for academic administration comprised five key dimensions: (1) media, innovation, and technology development, emphasizing the establishment of a sustainable digital learning ecosystem and a practical centralized platform; (2) instructional management, focusing on transforming teachers' roles into learning facilitators and promoting active learning approaches; (3) measurement and evaluation, utilizing digital technologies to monitor and reflect individual learners' progress in real time to support formative assessment; (4) teacher and staff development, enhancing morale and advanced digital competencies through diverse and continuous professional development and incentive systems; and (5) administrative leadership, emphasizing supportive leadership and fostering an organizational culture that is open to innovation and collaborative learning.

Keyword: Academic Administration, Digital Era

1. บทนำ

บริบทของโลกปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล และอุตสาหกรรม 4.0 อย่างรวดเร็ว การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ , Internet of Things , และ Mobile Platform กำลังเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวัน (ปิ่นพนิต กาญจนะวสิต, 2561) การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดน และเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าและบริการ ทำให้ทั่วโลกต้องมุ่งปรับตัวสู่การพัฒนาบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในบริบทของประเทศไทย จึงได้ให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และเตรียมความพร้อมประชากรให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการศึกษาชาติที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย ให้สามารถขับเคลื่อนประเทศก้าวข้ามการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทุกระดับ เนื่องจากคุณภาพของงานวิชาการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความไว้วางใจจากชุมชนและผู้ปกครอง หากสถานศึกษาสามารถพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพสูง นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษาก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และสามารถ

บรรลุปเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างต่อเนื่องซึ่งมีขอบข่ายของงานกว้างขวางมาก การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างหนึ่งของสถานศึกษา(กรมศึกษาธิการ2552, หน้า 6-7)

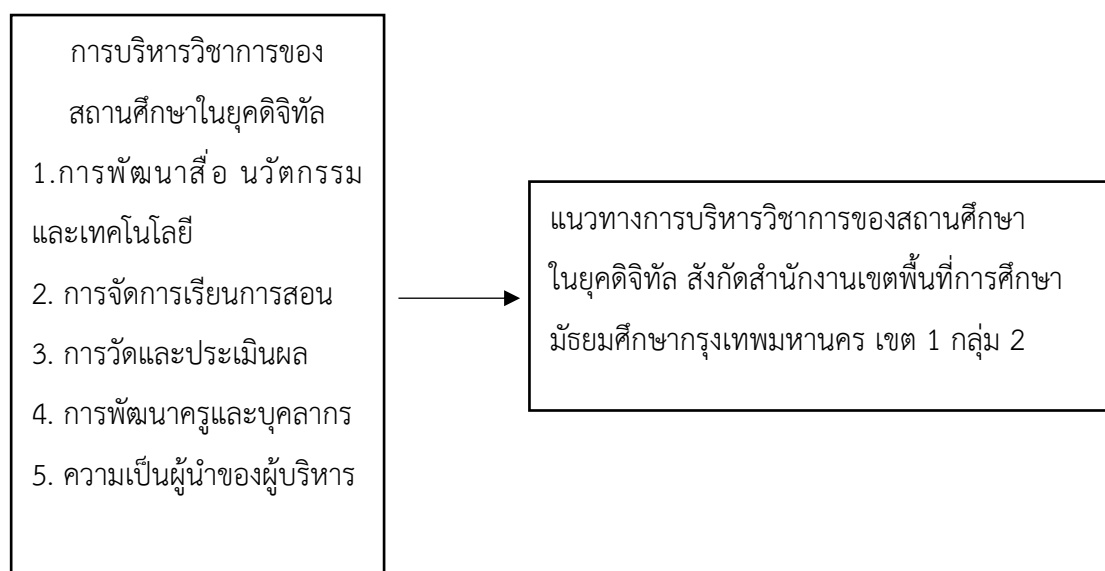
สถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องปรับองค์กรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษาถือเป็นเรื่องที่จำเป็น เพราะจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารงานองค์กรให้ประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนาระบบการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด สถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ “หากองค์กรไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมได้ ย่อมส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าอยู่เฉย ๆ คืออยู่เฉยๆ เพราะโลกมันวิ่งไปข้างหน้าเร็ว หากรู้ก่อนย่อมได้เปรียบกว่า โดยเฉพาะการประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา” เป็นโจทย์สำคัญสำหรับสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านย่อม ต้องมาพร้อมกับการเตรียมพร้อม การจัดการทั้ง ในด้านทรัพยากรบุคคล และการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่โลก ยุคดิจิทัล จึงเป็นความท้าทายของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่จะต้องหาวิธีเปลี่ยนผ่านให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด และสร้าง วิสัยทัศน์ขององค์กรให้เติบโตไปพร้อมกับธรรมชาติขององค์กร (ปุณณัฐธ มาเชค 2565, หน้า 3-4)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน หรือการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเป็นสำคัญ ขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในระดับพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 สถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานด้านวิชาการในปัจจุบันยังพบปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลทางวิชาการที่ยังไม่เป็นเอกภาพ รวมทั้งครูผู้สอนบางส่วนยังขาดทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (วรวลัญช์ คำเที่ยง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล, 2566) นอกจากนี้ การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการศึกษาดิจิทัลยังต้องอาศัยวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่ชัดเจน (สุรัชฎา ดำเนินนิม และ ธนภฤต สิทธิราช, 2568) รวมถึงการสร้างแรงจูงใจและวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ หากขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนและความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาโดยรวม (ธนวรรณ ศกุนตนาและคณะ, 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 เพื่อนำผลที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ไปใช้เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัลต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ วีรภัทร ภักดีพงษ์ (2565) สุรัชฎา ดำเนินโนม และ ธนกฤต สิทธีราช (2568) Hensellek (2020) และ Harahap et al. (2021) โดยมุ่งเน้นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารวิชาการที่สอดคล้องกับบริบทดิจิทัล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 จำนวน 14 โรงเรียน จำนวน 1,029 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามมีลักษณะปลายปิดแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) ตำแหน่ง 3) อายุ 4) วุฒิการศึกษาสูงสุด และ 5) ประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาครูและบุคลากร 5) ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ โดยคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ นำข้อคำถามในแบบสอบถามทุกข้อไปดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ประเมิน พบว่าข้อคำถามดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และจากการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.949

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure) สัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังนี้

การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 14 โรงเรียน 280 คน และเข้าไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผ่านทาง Google Formในรูปแบบ QR Codeแล้วนัดวันเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ด้วยตนเอง และได้ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยติดตามรับแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกรายการภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้ 1.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) 2.ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 สภาพการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนเพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึงสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อหาแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยพิจารณาการตอบคำถามจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้การจำแนกข้อมูล (Categorization) ตีความ (Interpretation) และสังเคราะห์ (Synthesis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยรวม มีผลแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยรวม

การบริหารวิชาการ	สภาพการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.43	0.44	มาก
2. การจัดการเรียนการสอน	4.69	0.41	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผล	4.60	0.37	มากที่สุด
4. การพัฒนาครูและบุคลากร	4.51	0.43	มากที่สุด
5. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร	4.26	0.66	มาก
รวม	4.50	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.50) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.37) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมีเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26)

2. การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สามารถสรุปแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี แนวทางคือสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลที่ “คุ้มค่าและใช้ได้จริง” โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของบุคลากรเพื่อจัดหาหรือพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง (LMS) ที่มีความยืดหยุ่นและใช้งานง่าย แทนการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว ควรส่งเสริมให้ครูใช้แพลตฟอร์มที่มีอยู่แล้ว เช่น Google Workspace หรือ Microsoft Teams รวมถึงเครื่องมือ Open Source และแอปพลิเคชัน (เช่น GoodNotes) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาคลังข้อมูล

(Cloud) และระบบอินเทอร์เน็ตคุณภาพสูง พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้มากกว่าเพียงการใช้เครื่องมือ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางคือการเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” หรือ “โค้ช” โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) และการใช้ห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือทำนวัตกรรมด้วยตนเอง บูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เข้ากับเนื้อหาที่ทันสมัย เช่น การตลาดหลักทรัพย์หรือเทคโนโลยีการเงิน ทั้งนี้ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการวัดและประเมินผล แนวทางคือควรเปลี่ยนผ่านสู่การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) มากกว่าการมุ่งเน้นคะแนนตัดสินผลเพียงอย่างเดียว สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล เช่น การใช้ Dashboard แบบ Real-time หรือแฟ้มสะสมงานดิจิทัล (Digital Portfolio) เพื่อสะท้อนพัฒนาการรายบุคคลให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินต้องถูกนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการสอน ปรับปรุงหลักสูตร และทำวิจัยพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้โดยตรงจุดตามศักยภาพของผู้เรียน

2.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร แนวทางคือสถานศึกษาต้องมีระบบสร้างขวัญกำลังใจที่ทันสมัยภายใต้หลักการ “คน สำคัญ งาน สำเร็จ” โดยการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางความคิด และการให้อำนาจตัดสินใจแก่ครู ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเชิงลึกด้านดิจิทัลและการทำงานร่วมกับ AI พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือให้เพียงพอ นอกจากนี้ควรใช้ระบบจูงใจที่หลากหลาย ทั้งการพิจารณาความดีความชอบตามเกณฑ์ ก.ค.ศ. การให้รางวัลแบบ Gamification และการเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร แนวทางคือผู้บริหารต้องแสดงภาวะผู้นำเชิงสนับสนุน และเป็นแบบอย่างในการปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและยอมรับความล้มเหลวเป็นบทเรียนในการพัฒนา มุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้บุคลากรกล้าทดลองแนวทางใหม่ๆ สื่อสารวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ และจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) ที่เน้นจุดแข็งของแต่ละคน เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

5. อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้บริหาร

สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารวิชาการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี จึงทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ วีรภัทร ภักดีพงษ์ (2565) ที่พบว่าการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พุทธมาตย์ ยาคงและคณะ (2567) ที่พบว่าสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

1.1 การจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยที่พบว่าสภาพการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ประสบความสำเร็จในการปรับรูปแบบการเรียนรู้สู่ยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่หลากหลาย ประเด็นที่น่าสนใจคือการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ "Anytime Anywhere" ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของสถานศึกษาในเขตเมืองที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้รายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ วรวัณษ์ คำเที่ยง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล (2566) ที่ระบุว่าความยืดหยุ่นในการเลือกใช้นวัตกรรมดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างยั่งยืน

1.2 การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยที่พบว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาสามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับระบบการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแนวคิดจากการประเมินเพื่อตัดสินผลเพียงอย่างเดียว ไปสู่การประเมินเพื่อพัฒนา ซึ่งอาศัยระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่มีความรวดเร็วและเป็นระบบ ทำให้ครูสามารถให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ความเสถียรของแพลตฟอร์มดิจิทัลและความน่าเชื่อถือในการตีความผลการประเมินยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนประสิทธิภาพของระบบการวัดและประเมินผลในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ St-Onge (2022) ที่เน้นย้ำว่าการประเมินผลในรูปแบบดิจิทัล โดยเฉพาะการประเมินที่มีความสำคัญสูง จำเป็นต้องอาศัยระบบแพลตฟอร์มที่มีเสถียรภาพและคำนึงถึงความเสมอภาคของผู้เรียน เพื่อให้การตีความผลการประเมินมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ณพรพรหม ชัยพรหม (2565) ที่ระบุว่าระบบการวัดและประเมินผลที่ทันสมัยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแม่นยำ

1.3 การพัฒนาครูและบุคลากร ผลการวิจัยที่พบว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงรุกเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการฝึกอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลผ่านระบบการนิเทศและติดตามผลที่เน้นการช่วยเหลือและให้

คำปรึกษา ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงคือการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูในการผลิตนวัตกรรมด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ วรลัญช์ คำเที่ยง และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมกุล (2566) ที่ระบุว่า การเตรียมความพร้อมบุคลากรควบคู่ไปกับการสร้างขวัญและกำลังใจที่เหมาะสม เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดการปรับตัวและสร้างความยั่งยืนให้กับการดำเนินงานทางวิชาการในระยะยาว

1.4 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของสถานศึกษาในการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการบูรณาการบทเรียนออนไลน์และแพลตฟอร์มมัลติมีเดียที่หลากหลายเข้ากับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม แม้ผลจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่สะท้อนจากผลการวิจัยคือความไม่เป็นเอกภาพของระบบสารสนเทศ ซึ่งสะท้อนว่าสถานศึกษายังอยู่ในช่วงรอยต่อของการปรับตัวสู่ระบบดิจิทัลแบบสมบูรณ์ ทั้งในด้านการจัดการข้อมูลและการเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ปณณทัต กาญจนะวิสิต (2561) ที่ระบุว่า การก้าวกระโดดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และ Mobile Platform ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องเร่งปรับสมรรถนะของครูในการออกแบบการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.5 ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แม้จะยังอยู่ในระดับมากก็ตาม ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นสมรรถนะที่ซับซ้อนและท้าทายที่สุดในการบริหารวิชาการยุคใหม่ เนื่องจากไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการจัดการหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ต้องอาศัยการบูรณาการทั้งวิสัยทัศน์ที่ยืดหยุ่น ทักษะคิดเชิงนวัตกรรม และความสามารถในการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าหัวใจสำคัญของผู้นำยุคใหม่คือการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม มากกว่าเพียงการมุ่งเน้นด้านเครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hensellek (2020) ที่ระบุว่า ผู้นำต้องกล้าเปิดพื้นที่ให้บุคลากรทดลองแนวทางใหม่ ๆ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Harahap et al. (2021) ที่เน้นย้ำว่ากลยุทธ์ของผู้นำในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสร้างความยั่งยืนให้กับสถานศึกษา หากปราศจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่กันไป

2. แนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2

2.1 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สถานศึกษาควรใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลแบบบูรณาการ (Integrated Digital Learning Ecosystem) โดยมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมผ่านระบบคลังสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา (Anytime Anywhere) จุดเน้นสำคัญคือการปรับบทบาทครูจากผู้ใช้สื่อสู่การเป็นนักสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถออกแบบการเรียนรู้ตามความแตกต่างรายบุคคล โดยการดำเนินงานต้องตั้งอยู่บนฐาน TPACK Framework ซึ่งเป็นแนวคิดที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างสมดุล แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Mishra and Koehler (2006) ที่เสนอว่า การพัฒนาศักยภาพ

ครูในการบูรณาการเทคโนโลยีกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเชิงบูรณาการระหว่างองค์ความรู้ทั้งสามด้าน เพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2.2 การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรขับเคลื่อนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกบนฐานสมรรถนะในระบบนิเวศดิจิทัล โดยปรับบทบาทครูสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สามารถออกแบบกิจกรรมกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาผ่านการลงมือปฏิบัติ จุดเน้นสำคัญคือการสร้าง “ห้องเรียนอัจฉริยะ” ที่ผสมผสานการเรียนรู้ออนไซต์และออนไลน์เข้าด้วยกัน (Hybrid Learning) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัดและเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตนเอง (Self-paced Learning) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2560) ที่มุ่งเน้นความตื่นตัวของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ในการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะผ่านวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based) โดยบูรณาการเครื่องมือดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 การวัดและประเมินผล สถานศึกษาควรขับเคลื่อนรูปแบบการประเมินผลอัจฉริยะเพื่อการพัฒนา โดยเปลี่ยนจากเพียงการตัดสินคะแนนไปสู่การประเมินเพื่อส่งเสริมสมรรถนะรายบุคคลผ่านระบบสารสนเทศดิจิทัลที่สามารถวิเคราะห์และแสดงผลข้อมูลการเรียนรู้เชิงลึกได้ทันที กลไกสำคัญคือการให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่รวดเร็วเพื่อให้ผู้เรียนรับรู้จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ St-Onge (2022) ที่มุ่งเน้นความยืดหยุ่นของระบบประเมินผลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ในการประเมินตามสภาพจริงผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย อาทิ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio) และเครื่องมือประเมินผลแบบโต้ตอบออนไลน์ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกและช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแม่นยำ

2.4 การพัฒนาครูและบุคลากร สถานศึกษาควรใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลผ่าน "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเสมือน" (Virtual Professional Learning Community: VPLC) เพื่อยกระดับความฉลาดทางดิจิทัลควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง หัวใจสำคัญคือการสร้างพื้นที่แบ่งปันทรัพยากรและแนวปฏิบัติที่ดีบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ครูร่วมกันแก้ไขปัญหาในบริบทจริงได้อย่างทันท่วงที แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ เพ็ญสุตา หิรัญเกิด (2564) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ และสอดคล้องกับหลักการของ Darling-Hammond et al. (2017) ที่ระบุว่า การพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิผลต้องเกิดจากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและยกย่องเชิดชูความสำเร็จ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและความยั่งยืนในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

2.5 ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาควรนำรูปแบบ “ภาวะผู้นำดิจิทัลเชิงกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรม” (Strategic Digital Leadership for Innovation Driving) มาใช้เป็นกลไกหลัก โดยผู้บริหารต้องปรับบทบาทจากผู้ออกคำสั่งสู่การเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี

และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร จุดเน้นสำคัญคือการบริหารแบบมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความยืดหยุ่นเพื่อเพิ่มความคล่องตัว ในการดำเนินงานวิชาการ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) ที่เน้นความสามารถในการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงและสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารมืออาชีพ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับ Hensellek (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่าหัวใจสำคัญของผู้ในยุคใหม่คือการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติได้อย่างยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เพื่อตอบสนองนโยบายการศึกษาดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เขตพื้นที่ควรจัดให้มี เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ที่เป็นเลิศ ในการใช้เทคโนโลยีบริหารงานวิชาการ เพื่อสร้างแรงจูงใจและยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. สถานศึกษาควรนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการในการบริหารวิชาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในยุคดิจิทัล ดังนี้

2.1 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สถานศึกษาควรจัดตั้ง "ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ดิจิทัล" (Digital Learning Center) เพื่อเป็นแหล่งรวมและกระจายสื่อที่ทันสมัย และควรส่งเสริมให้ครูใช้ระบบการจัดเก็บสื่อบนระบบคลาวด์ (Cloud Computing) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการเข้าถึงและแบ่งปันนวัตกรรมร่วมกัน

2.2 การจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Hybrid Learning หรือ Blended Learning โดยเน้นการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยและปรับบทบาทครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

2.3 การวัดและประเมินผล ควรเปลี่ยนจากการวัดผลแบบดั้งเดิมไปสู่ "การประเมินผลดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์" (Digital Formative Assessment) โดยใช้แอปพลิเคชันหรือโปรแกรมประเมินผลออนไลน์ที่สามารถให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียนได้ทันที เพื่อนำผลมาพัฒนาจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.4 การพัฒนาครูและบุคลากร ควรเน้นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลที่เชื่อมโยงกับงานจริงผ่านกระบวนการ Virtual PLC และการสนับสนุนให้ครูได้รับวุฒิบัตรหรือการรับรองสมรรถนะดิจิทัล (Digital Badge) เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและกระตุ้นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงบทบาทเป็น "ผู้นำนวัตกรรม" (Innovative Leader) โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง พร้อมรับความเสี่ยงในการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอเพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ไปเข้าสู่กระบวนการ วิจัยและพัฒนา โดยการนำไปทดลองใช้ ในสถานศึกษานำร่อง เพื่อศึกษาผลลัพธ์และอุปสรรคในการปฏิบัติงานจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นรูปแบบการบริหารที่มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น จึงควรมีการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล หรือการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างแนวทางเชิงปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการนำองค์กรสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณพระรชกรณ ชัยพรหม. (2565). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร* [การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวรรณ ศกุนตนา, วัฒนา ก้องแดนไพร, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, & กัลยาณกรณ์ เจริญพร. (2568). แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 8(1), 165–178.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปิ่นนัท กาญจนะวสีต. (2561). *โลกยุค 4.0 World 4.0*. สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก.
- ปุ่นนิษฐา มาเชค. (2565). *การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล*. มหาวิทยาลัยบูรพา. <http://ed-adm.buu.ac.th/public/backend/upload/ed-adm.buu.ac.th/document/file/document166623381159360600.pdf>

- เพ็ญสุตา หิรัญเกิด. (2564). *แนวทางการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. NU Intellectual Repository.
- พุทธมัตย์ ยาคง, ศักดิ์ถิ่นพร นันท์, & สุชาติ บางวิเศษ. (2567). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู*. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 4(10), 47–61.
- วรวัธญ์ คำเที่ยง, & ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2566). *แนวทางเสริมสร้างการบริหารงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี*. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 5(4), 186–202.
- วีรภัทร รักดีพงษ์. (2565). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. บริษัท ฟริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชฎา ดำเนินโฉม, & ธนกฤต สิทธิราช. (2568). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตบางมูลนาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร*. *Journal of Buddhist Education and Research*, 11(2), 680–695.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Harahap, F., Ritonga, L. O. F. M. H., & Hasibuan, A. T. (2021). School leadership strategies in the digital era. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 591, 105–108.
- Hensellek, S. (2020). Digital leadership: A framework for successful leadership in the digital age. In *Proceedings of the 23rd International Conference on Electronic Commerce* (pp. 55–66).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Likert, R. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. *Archives of Psychology*, 22(140), 1–55.

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>

St-Onge, C. (2022). Eleven ways to get a grip on the implementation of remote administration of high-stakes assessments. *Canadian Medical Education Journal*, 13(4), 3–7.